

GUSTAVO FAVERÓN PATRIAU

ANTI-KACI

Deji

Gustavo Faverón Patriau

Bowdoin College'ta Latin Amerika Çalışmaları programının direktörü ve Roman dilleri doçentidir. İki teorik kitap yazmış olan Patriau, Roberto Bolaño ve Peru Edebiyatı antolojilerinin editörlüğünü yapmıştır. Gazeteci, edebiyat eleştirmeni ve bir muhalif olarak makaleleri ve denemeleri pek çok ülkede yayımlanmıştır.

Delidolu Yayınlarından Çıkan Kitapları:

Antikacı (roman)

“Yazarla birlikte çalışarak romanı okuyanlar ve onunla birlikte hayal kurup böylesine yoğun ve zengin bir metnin inceliklerinin keyfini sürebilecek olanlar, *Antikacı*'yı asla unutamayacaklardır.”

Mario Vargas Llosa, Nobel Edebiyat Ödüllü Yazar

“Sarsıcı bir metin. Patriau'nun romanını okumak müthiş bir keyif.”

Publishers Weekly

“Müthiş bir neo-gotik hikâye... Okuma deneyiminizi değiştirecek türden bir metin.”

Dennis Haritou, *Three Guys One Book*

“Aldatmaca, saplantı ve gerçek arayışı üzerine derinlemesine düşünülerek yazılmış bir roman. Çetrefil bir kurguyu, ustalıklı öyküleyebilen bir roman bulmak ne kadar da zor. Gustavo Faverón Patriau'nun gizemli ve efsanevi yaratısına derinlemesine dalınca, elimden bırakamadım.”

Laure van den Berg, *The Isle of Youth*'ün Yazarı

metin hakkı © 2010, Gustavo Faverón Patriau
İngilizce metin hakkı © 2014, Joseph Mulligan
© 2014, Tudem Yayın Grubu • 1476/1 Sk. No: 10/51
Alsancak - Konak/İZMİR

İlk basım İspanyolca dilinde 2010 yılında, Peru'da *El Anticuario* adı ile Ediciones Peisa tarafından gerçekleştirilmiştir.

İngilizce dilindeki baskısı 2014 yılında, ABD'de *The Antiquarian* adı ile Grove Atlantic, Inc.'nin bir alt markası olan Black Cat tarafından gerçekleştirilmiştir.

Bu kitabın telif hakları Anatolialit Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

ISBN: 978-605-5060-27-5

Birinci Baskı: Nisan 2015 (2000 adet)

Yayınevi sertifika no: 11945 Matbaa sertifika no: 26886

Türkçeleştiren: Özlem Koşar

Editör: Ayşegül Utku Günaydın

Son Okuma: Devrim Çakır

Kapak Tasarımı: Burak Tuna

Baskı ve Cilt: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.

Eskişehir Yolu 40. km. Başkent OSB 22. Cadde No: 6 Malıköy/Ankara
0 312 284 18 14

Tüm hakları saklıdır.

Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DELİDOLU, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. A.Ş.nin tescilli markasıdır.

www.delidolu.com.tr

GUSTAVO FAVERÓN PATRIAU

ANTI KACI

DeLi

*Kendi adını her andığında,
başka birini anarsın.*

Bertolt Brecht

*Nasıl bahsedebilirim aşktan, krallığının narin tepelerinde,
etrafı suyla kuşatılmış direktteki bir kedi gibi yaşıyorsam?
Nasıl diyebilirim tüye tüy
dişe diş
kuyruğa kuyruk
sıçana sıçan demeden?*

Antonio Cisneros, "Oracion"

Carolyn'e, daima

Girizgâh

Conrad Lycosthenes'in karısına göre, ki kendisi bir yabancıydı, ülkesinin kadınları tavuk gibi yumurtlardı. Conrad onu öldürdü ve ölüm döşeginde sarı bir yumurta buldu. Yumurtanın kabuğundaki çatlaktan, kendisinininkinin tıpkısı olan uyuyan bir surat gördü. Cambrai'li Ramihrdus, bakire bir tavuktan doğmuştu ve 1076'da onu öldürdüler. Gherardo Segarelli ahırda bilgelere vaaz verdi ve 1300'de öldürüldü. Fra Dolcino tavukları ve horozları besledi ve 1307'de onu öldürdüler. Duyduğum kadarıyla Jan Hus, Peter'i üç kez horoz gibi öttürdü ve o da 1415'te öldürüldü. Jacob Hutter müritlerinin bağırsaklarını deşti ve 1536'da öldürüldü. Anne Askew, tavuklarının susuzluğunu kendi kanı ile giderdi ve 1546'da öldürüldü.

Belirsiz bir süredir bunları duyuyorum. Gözlerimi açıp kapatıyorum ve sonra yeniden açıyorum. Dakikalar mı, saatler mi, yoksa haftalar mı geçti, bilmiyorum. Işıktaki olduğu gibi yarı gölgede de aynı listenin ortaya döküldüğünü duyuyorum: Nicholas Ridley'nin tüyleri, Yahudi kralı olduğu için yolunmuştu ve 1555'te öldürülmüştü. Gioffredo Varaglia, Yehuda'dan otuz tavuk almıştı ve 1558'de öldürülmüştü. Bernardino Conte, ilk çocuğuna Magdalene ismini vermişti ve 1560'ta öldürülmüştü. Boğuk, kekeleyen bir ses zaman zaman durup yeniden başlıyor ve ben gözlerimi açıp içinde bulunduğum odayı görüyorum. Bazı durumlarda gece olduğunu ya da şafağın çoktan söktüğünü fark ediyorum. İşte o zaman hastanede olduğumun ayırına varıyorum. Ve dinliyorum: Diego López, kilisesini taşla oyulmuş bir

atmaca sureti ile kurdu ve 1583'te onu öldürdüler. Uykuya dalıyorum ve rüyalarımda *başka* bir hastanede olduğumu fark ediyorum; daha büyük ve sürekli arı kovanı gibi işleyen bir hastanede. Ve duyduğum şeyin kendi sesim olduğunu fark ediyorum. Yüzüm sargılı. Sargı bezi burnuma, kulaklarıma ve gözlerime baskı yapıyor. İşte bu yüzden cisimlere bakmak zor. Ama yine de bakıyorum. Ve bakışlarım bandajın ötesine geçmeye cüret ettikçe, sargı bezini yüzümde yarı çürümüş bir kabuk gibi hissediyorum. Dış dünyayı iç dünyadan ayıran, gerçekliği rüyadan ve anıdan farklılaştıran bir kabuk. Bu ilk anlarda neyin ne olduğunu bilmiyorum. Bu yatakta şu an itibarıyla ne kadar zamandır yattığımı ve niçin bu hastanede olduğumu da bilmiyorum. Günler geçiyor ve nesnelere berraklaşıyor: Ziyarettime gelen kimse olmasa da bana bakan doktorlar ve hemşireler var. Karım yıllar önce öldü. Burada mı yoksa başka bir hastanede miydi, bilmiyorum. Bildiğim şey şu: Giordano Bruno, tek bir kanattaki tüyleri kullanarak her şeyi hatırlamaya yarayan bir sistem icat etti ve 1600'de öldürüldü. Bartolomeo Coppino tepesine dikenden bir taç sardı ve 1600'de o da öldürüldü.

Beni görmeye gelen doktorlardan biri sürekli gülümsüyor. Diğerrinin yüzü tamamen ifadesiz, sanki porselen bir maske takmış gibi. Günler önce ondan bana kalem kâğıt getirmesini istedim, o da bir hemşireyi defter ve kurşun kalem getirmekle görevlendirdi. Arka sayfaları karalayarak üç gün geçirdikten sonra nihayet bu sabah yazmaya karar verdim. Bartholomew Legate ayak takımının şikâyetlerini sansürledi ve 1612'de öldürüldü. Şu ilk satırı yazıyorum: *Bu, başkaları için yüzyıllar önce, benim içinse en az on beş yirmi yıl önce başlamış eski bir hikâyedir.* Sonra bu cümlenin üstünü çiziyorum ve başka bir tane yazıyorum: *Daniel'in Juliana'yı öldürdüğü gecedan bu yana üç yıl geçmişti ve telefonda sesi başka biriymiş gibi geliyordu.* Çünkü hikâyeme abartıyla başlamak istemiyorum. Yüzyıllar önce neler olduğunu anlatmak istemiyorum. Zaman zaman hikâyemin tarih öncesine dönersen, bunun tek amacı kesinlik sağlamak içindir. Yalnız şu kadarını

söyleyeyim: Dört hafta önce bu yatakta değil de bekleneceği üzere kendi evimde ve yatağımda sakince, her zamanki gibi uyandım. Telefon çaldığında kendime bir fincan kahve koymaktaydım.

Bir

Daniel'in Juliana'yı öldürdüğü geceden bu yana üç yıl geçmişti ve telefonda sesi sanki başka biriymiş gibi geliyordu. Hiçbir şey olmamış gibi beni öğle yemeğine davet etmek için aramıştı. Sanki onunla öğle yemeği yemek, hâlâ öyle alelade seçilmiş bir restorana ya da eskiden sıkça takıldığımız, ağzına kadar kitap, elyazması, kâğıt tomarı ile binlerce çatlamış deri kapaklı, parlak şömisli cildin tıka basa doldurduğu raflarla döşeli olan anne babasının evine gitmek demekti. Sanki onu ziyaret etmek demek, tıpkı eskiden olduğu gibi Daniel'in, pijamalarıyla kahvaltısını ettikten sonra ayaklarını masanın üstüne koyup sol elinde bir büyüteç ve yüzünde hafif bir şaşkınlık ifadesiyle artık kimsenin okumadığı büyük kitap ciltlerindeki dipnotları deşifre ettiği ve uyanık olduğu her saati geçirdiği, kütüphane-yatak odasına giden o demir sarmal merdiveni tırmanmak demekti. Onu kapattıkları, daha doğrusu hapishaneden yırtmak için kendi kendini kapattığı o kor-kunç yere gitmek demek değildi.

Daniel üniversitedeki ilk yıllarımızdan itibaren benim en yakın arkadaşımdaydı. O zamanlar farkında olmasak da, mesleki eğilimlerimizin ve hayatlarımızın netleşmeye başladığı, şimdi çok uzakta kalan o günlerde etle tırnak gibiydik. Ben psikolojiyi, sonra da psiko-linguistiği seçtim. Ölümcül bir hastalığa yakalanıp iki yıl içinde ölen ve beni artık farkında olmadığım bir evde, ona benden daha fazla şefkat göstermiş âşıklarından gelen bir mektup yığınıyla tek başıma bırakan çekici ve zarif iş arkadaşımın evlendiğinde, bölümü daha yeni bırakmıştım.

Zaten sonrasında hem kısa sürecek hem de gizli kalacak başka bir ilişki kurma gücüne sahip olamayacaktım. Çocuksu meşguliyetlerden uzak duran Daniel ise hiç vakit kaybetmeden kitaplara ve eski eserlere dalmıştı. Varoluşunu arşivlere ve yüz yıllık kataloglara gömülmüş halde, hep hayalini kurdukları ve sahip olmak için can atıkları, elde ettikleri anda ise bir çift makas ya da bıçakla loş çalışma odasında harap edebilecekleri, kenarları açılmamış bir kitap cildinin ebedi arayışıyla geçirmeye başlamıştı. Kalan zamanında ise sevgili dostlarının dul eşlerinden bütün bir kütüphaneyi devede kulak kalan meblağlar karşılığında satın alan kitap tutkunu eski eser kaçakçıları ve bilim insanlarıyla toplantılar yapıyor ve çok başlı canavarların oburluğuyla çetrefil ciltleri tüketen çilgin ve ateşli okurların dünyasını didikliyordu.

Daniel onlardan gençti. Hepsi anne babası ya da dedesi ninesi olabilecek yaşlardaydılar; ama nedense itiraf etmeye cesaret edemedikleri malum amaçlarını saklayarak kazara, talihsizce, belki de kurnazca atıldıkları yabani bir yaşam yolcuğunda ona yaşlı bir Şerpa'ymış¹ gibi davranıyorlardı. Bunlardan biri Galvez'di; zamanını kuşbilimi ile matbaanın ilk zamanlarında basılmış kiliseye ait arşivleri araştırma arasında paylaştıran uçkâğıtçı emekli bir avukat. Sadece kendi sezgilerine, Daniel'in sessiz öğütlerine ve evdeki tek refakatçi olan kızının yaşlı hizmetçisinin kaprislerine itaat eden yalnız ve despot bir tipti. Bir diğeri, görünüşte aristokrat, gazetesi kadar kendisi de sayısal ifadeler ve uzlaşmazlıkla dolu olan Mireaux'ydu. Kendisi muhafazakâr bir bulvar gazetesinin kambur sahibiydi ve sanki burnundan çıkan ya da boğazının buruş buruş teni üzerindeki kıvrımlarından gelen tiz bir sesi vardı. Üçüncüsü Pastor, eski bir gemi kaptanıydı; Daniel'den yaşlıydı ama diğerlerinden gençti. Kırmızı Bölge'ye –o zamanlar subayların ölümcül bir lanet gibi müebbet ceza olarak düşündükleri istikamete– gönderilmemek için yıllar önce donanmadan ayrılmıştı. Pastor yarım daireler yaparak yürür, uzattığı parmaklarıyla konuşurken havada yuvarlak çiçek figürleri çizerdi. Konuşurken dediğim, tartışmanın

1 Nepal'in dağlık kesiminde, özellikle de Himalayalar'da yaşayan halk. (e. n.)

odağındaki konu konuşulurken diğerleriyle arasındaki muhalefeti örtbas etmek için her seferinde, mürekkep balığının mürekkebinin fıskırtması gibi bir ses çıkarırdı.

Onlarla hiçbir zaman samimi olmadım; ama Daniel ile olan ilişkim karşılaşma sıklığımızı artırıyordu. Kısa sohbetlere ve sıradan bahislere dayanan üstünkörü bir arkadaşlığımız vardı. Afazik² ve otistik yeğeni yıllarca benim hastam olduğu için Mireaux ile iyi bir ilişkim vardı. Dördü –önce Daniel ve Mireaux, sonra Pastor ve Galvez– şehirde saygılarını hak eden tek eski eser kitapçısı olduğunu düşündükleri dükkâna başlangıçta öylesine, sonra sık sık gelmeye başlamışlardı. Çok geçmeden buranın müdavimi oldular. Metonimi ya da metastaz sonucu diye espri yapardı Daniel. Sonunda dükkâna ortak oldular ve burayı genişlettiler. En mütevazı taşra kiliselerinden, kuş uçmaz kerwan geçmez yerlerdeki şapellere, el altından yürüttükleri ya da birinin öbür dünyaya henüz göçmüş bir akrabasının eşyaları arasında bulup nadide bir eser olduğunu bilmeden sattığı parçalar ile bazı borçlu kişilerden düşük ücretlere satın aldıkları antika kitaplar, gravürler, kara kalem çizimler, on dokuzuncu yüzyıl yağlı boya tablolar ve kolonyal dönem ile Birinci Cumhuriyet'ten kalma dokümanların bulunduğu bir dükkâna dönüştürmek üzere genişlettiler. Dört adam birlikte kitabevinin esas sahibi haline geldiler. İlk sahibinin ayağını iyice kaydırmadan önce, etkisini yavaş yavaş zayıflattılar. Böylece her biri, eski kitap kataloğuna kendi özel koleksiyonundan gönüllü eklemeler yaptı ve bu operasyonun sonunda dördü, kitabevini, kendilerine verdikleri acayip ve eğlenceli bir isimle vaftiz ettiler: Halka.

Bu iflah olmaz bibliyopatlar topluluğuna girmek için sık sık ayartılmaya çalışıldım; ama hiçbir zaman girmedim: Ben tıpkı o zamanlar olduğu gibi, Daniel'in keşifleri ve ihtirasıyla zaman zaman gözleri kamaşan, gerçekçi bir okurdum. Çocukluğumuzun son yılları

2 Beynin bazı bölgelerinde meydana gelen işlev bozukluğu sonucu konuşma, konuşulanı anlama, tekrarlama, okuma-yazma gibi becerileri gerçekleştiremeyen kişiler için kullanılan bir terim. (e. n.)

boyunca kitap satıcılarının, entelektüellerin ve üniversite profesörlerinin hürmet ve hasetle bakıp bir tarikatın yeni müridinden ya da mistik bir şeyhin bir ibadethaneden bahseder gibi andığı o efsanevi kütüphaneyi kurmakla geçirdiği yirmi yıldan fazla bir süre, Daniel'e hep yakın durmuşumdur. Gerçekten de bundan üç yıl öncesine kadar Daniel'in, nişanlısı Juliana'yı muhtemelen bir kıskançlık krizi sonucu otuz altı kez bıçaklayarak öldürdüğünü kendisinden değil, merkezdeki bir gazete bayisinde, değişik gazetelerin manşetlerinden öğrenene kadar hep yakın olmuştuk. Kadının cesedini yakmaya çalışmış, sonra da arabasının bagajına koymuş ve saatlerce orada bırakmıştı. Sonrasında ailesinin evine dönerken bagajda bıçaklanmış cesetle sahilden şehre kadar araba kullanmıştı. Kafasına bir kurşun sıkarak kendisini de öldürmeye çalışmış ama becerememişti. Öyle görünüyor ki kader, tam da evdeki konsoldan çaldığı silahın tutukluk yapmasına karar vermiş, böylece babasının oğluna doğru koşup kafasının arkasına bir tane patlatarak hayatını kurtarması için zaman tanımıştı.

Takip eden günlerde onu görmedim. Saçma ve yersiz bir suçluluk duygusuna yenik düşmüş bir halde, duruşmaya katılmaya ya da onu hapishanede ziyaret etmeye cesaret edemedim. Anne babasıyla ya da erkek kardeşiyle de konuşmadım. Şehrin yarısı cinayetle ilgili zina, istismar, eski eser kaçakçıları arasında geçen bir olay gibi varsayımlar üzerine konuşuyordu. Hâkimin, gizli bir ödeme karşılığı onu hapishaneden uzak tutmak için akıl hastası olduğuna hükmederek kapatılmasına karar verdiği ve evimden yalnızca beş blok uzakta olan psikiyatri koğuşunun yakınından da geçmedim. Sesini de bir daha duymadım, bana o öğleden sonra yemek yemeyi teklif edip bahane uydurmama fırsat bırakmadan geleceğimden emin olduğunu söyleyene kadar. O anda, Daniel'le sohbetimin, muammalar ve sırlarla bezdirici bir hal alacağını tahmin etmem çok zordu. Bunların hakkından gelmem için akşamdan sabaha bir hafiyeye dönüşmem ve bazı hortlakları yakalamak için yollara düşmem, geçmişte kalmış bir anının

kuyusuna inmem ve zırdelilerin dolambaçlı zihinlerinde bir iki hayaletin hercai suratının peşine düşmem gerekecekti: Edward Wightman, kuşlara üleştirmek için İsa'nın bedenini ufaladı ve 1612'de öldürüldü. Gabriel Malagrida tacirleri kooperatiften defetti ve 1761'de öldürüldü.

ANTİKACI

GUSTAVO
FAVERÓN
PATRIAU

“Ne kadar anormalsen o kadar benzersizsindir.”

Ünlü bir dilbilimci olan Gustavo, nişanlısını öldürdüğü için psikiyatri kliniğinde yatan eski dostu Daniel’in gerçeği itiraf etmek üzere kendisini umulmadık bir anda aramasıyla geçmişin izini sürmeye başlar. Tozlu kütüphaneler, egzotik genevlere dair gençlik anıları, Daniel’in deliliğin sınırlarında gezinen hastalıklı küçük kız kardeşi ve kitap koleksiyonculuğu... Gustavo, polis raporlarından daha gerçek olan aşırtmalar ve metaforlar aracılığıyla cinayetin arkasında yatan gerçeği çözmek durumundadır.

Antikacı, yozlaşma ve şiddet yüzünden harap olmuş huzursuz bir Güney Amerika şehrinde geçen tutkuyla sarmalanmış bir cinnet öyküsünü anlatıyor.

“Borges’in büyümlü gerçekçiliğini, Calvino’nun *Görünmez Kentler*’ini anımsatan yanları var; aynı zamanda çok daha gizemli, gotik, dehşetli bir şeyler de var.”

Daniel Alarcón, *Geceleri Daireler Çizerek Yürürüz*’ün Yazarı

Delidolu

www.delidolu.com.tr
f/delidolu @delidolukitap

ISBN 978-605-5060-27-5

9 786055 060275